

מח

מעצר חשודים בהלכה וכיצד למנוע מעצר של חפים מפשע

(משטרה ותפקידיה)

ברור ביותר, שהמעצר, הוא ראשית הליכי הדין. ולכן נפתח בבירור נושא זה בהלכה, שאגב, הנו אחת הבעיות הקשות שהרבו להעסיק אותנו לאחרונה. כיצד ניתן למנוע עגמת נפש וצער מאנשים חפים פשע, הנופל עליהם חשד, שמתברר לבסוף שלא היה לו כל יסוד. נקח לדוגמא מעשה שהיה: אדם נכבד בשכונתו ובחברתו, החשד ע"י המשטרה בעקבות מידע שנמסר לה. האיש נעצר, והובא לבית-המשפט, ואף הוצאה נגדו פקודת מעצר. לבסוף הוכח כי לא היה שום יסוד לחשד והאיש שוחרר. אך הוא קובל במרירות ובצדק רב: האם על סמך מידע כזה עוצרים אדם, מכפישים שמו וגורמים לו נזק בל ישוער, האם ניתן בכלל לתקן עול מסוג זה. הוצעו שתי הצעות חשובות למניעת טעויות מעין אלה. (א) לאסור פרסום שמות חשודים. (ב) לתבוע מהמשטרה לבסס את חשדותיה ביתר שאת בכל מקרה בו היא עוצרת אדם, וכל-שכן וקל-וחומר לפני הבאתם בפני בית המשפט להארכת מעצרו.

לעניות דעתי אין די בכך. איסור פרסום שמות חשודים, יש בו כדי להקל בלבד מחומרת העול, אך אין בו כדי לתקן, כי מעצר אדם מקבל פרסום גדול בקרב שכניו וידידיו וחבריו, ואצ"ל בני משפחתו, גם ללא פרסום בכלי התקשורת, וגם בכך הנזק הוא כבד. התביעה מאנשי משטרה לבסס חשדותיהם ביתר שאת, היא מאד מוצדקת, אך ברור ביותר שזה דבר התלוי בשיקול דעת מעמיק, וגם במדת השכלה משפטית. ומה יעשו שוטרים שלא חוננו בכגון אלה.

בצורה שבה העמדנו את השאלה, כבר ניתן היסוד לתשובה על פי ההלכה.

נתבונן איפוא לראשונה אל מהותה של משטרה בהלכה.

נציין תחילה את מקור מצות מינוי שוטרים בתורה. במקרא נאמר: שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, ודרשו רבותינו: "ת"ר מנין שמעמידים שופטים לישראל, תלמוד לומר שופטים תתן. שוטרים לישראל מנין, תלמוד לומר שוטרים תתן (סנהדרין ט"ז).

אכיפת פסקי הדין

מפשוטם של דברים ניתן ללמוד, שהשופטים והשוטרים יחד הם הממונים בהיכל המשפט, וכדברי המדרש תנחומא (פרשת שופטים), שופטים ושוטרים תתן לך, רבי אלעזר אומר אם אין שוטר אין שופט, כיצד, כיון שנתחייב אדם בבית-דין לחבירו אם אין שוטר שיוציא ממנו, כיון שפורש מן הדיין אין ספיקה ביד הדיין לעשות לו כלום, אלא אם כן מוסרו ביד השוטר, והשוטר מוציא ממנו עכ"ל. (להלן נשוב ללשון מדרש זה). מכאן שהשוטר הוא המוציא לפועל של פסקי בתי-הדין, וכך מבואר במקומות רבים במקורות ההלכה.

שמירת החוק

אלא שאין זה תפקידם היחיד ואף לא העיקרי. ומצאנו להם תפקיד נוסף כשומרי החוק, ומקורו בפסוק, אבן שלמה וצדק יהיה לך וגו' ודרשו רבותינו: "ת"ר יהיה לך מלמד שמעמידין אגרדמין למדות וכו' ולשערים וכו', ומפרשת שם הגמרא מפני הרמאים. ופירש הרשב"ם, אגרדמין ממונה להלקות ולענוש מעוותי המדות. (כנראה שמקור המלה לועזי, ג'נדרמיה—אגרדמין). ושוב נזכר תפקיד זה בדברי רבותינו במסכת יומא (ט'), פרהדרין הללו חובטין אותם כל י"ב חודש ואומרים להם מכרו בזול מכרו בזול. מלת פרהדרין

היא מקיפה יותר ופירושה פקידי המלך, עכ"פ למדנו שזה חלק מתפקיד השוטרים לפקח על המדות והשערים, כלומר על המחירים. וכך פסק הרמב"ם (בהלכות גניבה סוף פרק ח'): חייבים בית דין להעמיד שוטרים בכל מדינה ומדינה ובכל פלך ופלך שיהיו מחזרין על החנויות ומצדקים את המאזנים ואת המדות ופוסקים השערים. וכל מי שנמצא עמו משקל חסר או מדה חסרה או מאזנים מקולקלים יש להם רשות להכותו כפי כחו ולקנסו כפי ראות בית דין לחזק הדבר, וכל מי שמפקיע את השער ומוכר ביוקר מכין אותו וכופין אותו ומוכר כשער השוק.

שמירת המוסר

אם נשתמש בהגדרה כוללת ורחבה של התפקיד, שמירה על סדרי חברה תקינים ומניעת עבריינות. ולכן ניתן לכלול במסגרת תפקיד זה גם שמירה על מוסר וצניעות בחברה. וכך פסק הרמב"ם בהלכות יום טוב (פרק ו'), כאשר ביאר דין שמחת יום טוב, לאכול ולשתות ולשמוח וכו', מוסיף שם בהלכה י"א וזו לשונו: חייבים בית דין להעמיד שוטרים ברגלים שיהיו מסבבים ומחפשים בגנות ובפרדסים ועל הנהרות כדי שלא יתקבצו לאכול ולשתות שם אנשים ונשים ויבואו לידי עבירה. וכן יזהירו בדבר זה לכל העם כדי שלא יתערבו אנשים ונשים בבתיהם לשמחה ולא ימשכו ביין שמא יבואו לעבירה.

מעצר חשודים

תפקיד נוסף נועד לשוטרים, והוא האחראי והחשוב ביותר, והוא העומד במרכז שיחתנו: מעצר חשודים לשם הבאתם לדין. המעצר מתיחס לאדם שבעיני החוק הוא עדיין זכאי, היות וטרם עמד לדין וטרם הוכחה אשמתו. ולכן, הרי הוא פגיעה בחירותו של אדם שהוא בחזקת חף מפשע. אלא שכדי להבטיח חקירתו של

החשוד והבאתו בפני בית הדין, יש הכרח לאפשר מעצרו. אבל קיימות הגבלות בחוק הן לגבי עצם המעצר והן לגבי הזמן שאפשר לעצור אדם ללא משפט, ומעל לכל החובה לשחרר החשוד עד למשפט. הכל נובע מזכות יסודית של חירות האדם והאיסור לכליאתו ושלילת חירותו.

וכל הנ"ל מבואר במקורות ההלכה. וכך מבואר במסכת סנהדרין (ע"ח) בסוגיא העוסקת בדין מכה אדם מכת מות, ת"ר את זו דרש ר' נחמיה (על הפסוק: וכי יריבון אנשים והכה איש את רעהו באבן או באגרופ ולא ימות ונפל למשכב), אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה, וכי תעלה על דעתך שזה מהלך בשוק, היינו המוכה, וזה המכה נהרג, ובכך למה נאמר "ונקה המכה", וכו' ולמד מה שלמד לפי סברתו שם, וחכמים החולקים עליו דרשו מיתור המלים "ונקה המכה", מלמד שחובשים אותו. ופירש רש"י אם אמדוהו למיתה, כלומר את הפצוע המוכה, חובשים את המכה שלא יברח עד שנראה אם ימות המוכה אם לאו, ולכן כתוב ונקה המכה, שמשמע לכשיקום המוכה והתהלך, ונקה המכה, מכאן שעד עכשיו היה חבוש. ורבי נחמיה למד חבישה מדין מקושש עצים בשבת שנאמר בענינו: ויניחו אותו במשמר, וזה חבישת מעצר, אלא ששם היה ברור שחייב מיתה, אלא שלא ידעו איזו מיתה מתוך ד' מיתות חייב, ולכן מבואר עוד בסוגיא ללמוד מדין מגדף, היינו המקלל שנקב בשם ה', ששם נאמר "ויניחוהו במשמר כי לא פורש מה יעשה לו" (ויקרא כ"ד) שאף כאשר לא ברור עדיין אם בכלל יש עליו עונש מיתה, גם זה נעצר עד לבירור משפטו. והדברים בסוגיא רבים יותר, ודי בזה לעניננו.

מכל הנ"ל ניתן ללמוד בבירור, שיש לעצור אדם שחטא חטא כל שהוא, אף אם עדיין לא ברור אם חייב הוא מיתה, וכל שכן שיש לעצרו אם חטא חטא שבודאי חייב עליו מיתה, עד לבירור דינו בבית-הדין.

אלא שעד כאן עסקנו במעצר אדם שנחשד בעבירה שחייבים עליה מיתה, כמכה נפש אדם, או מקושש עצים ומגדף ודומיהם, ובאלה מבואר בהלכה כיצד ניתן לעצורם, מבלי לפגוע בהם במקרה שאכן חפים הם מפשע.

וכך כותב הר"ן על דברי המשנה במסכת סנהדרין (דף נ"ו) בכל יום היו דנים את העדים, נראה מתוך הירושלמי שמכיון שבאו העדים ואמרו לפני בית דין פלוני גדף אעפ"י שלא קבלו עדותם חובשים אותו, אבל אם לא באו העדים לפנינו אינו בדין לחבשו ולבזותו חנם עכ"ל.

ולשון הירושלמי הוא קילורין לעינים להבנת נקודת מרכז נושאנו. וכך לשון הגמרא שם על דברי המשנה, בכל יום דנים את העדים בכינוי, כלומר, בכל מהלך המשפט, אין העדים מוציאים מפיהם בדיוק כיצד קלל הנאשם שם ה' כדי לחייבו מיתה, אלא בכינוי בלבד, יכה יוסי את יוסי, אבל לפני פסק הדין היו צריכים העדים להעיד בדיוק נמרץ כיצד שמעו מפי המקלל. ועל זה אמר רבי שמואל ב"ר יצחק, זאת אומרת שדנים מספק, כלומר, שכל עצם הבאת החשוד לפני בית הדין, הוא עדיין בספק, שמא בסוף הדיון כאשר ישמעו הדיינים את דברי המקלל כפי שיצאו מפיו, יחליטו שאין זה מקלל שחייב מיתה. ומיד הגמרא שואלת, היך עבידא, פלוני הרג את הנפש יהא נידון עד שיבואו עדיו. כלומר היתכן שאם תצא סתם שמועה שפלוני הרג את הנפש יביאוהו לדין, א"ר יוסי, ותפסין בר נשא בשוקא ומבזין ליה. אלא פלוני הרג את הנפש והרי עדיו שהרג את הנפש יהא תפוס עד שיבואו עדיו, עד כאן הסוגיא. ומכאן ברור, שכדי לעצור אדם ולהביאו לבית-הדין, יש צורך שיהיו עדים המוכנים להעיד שהרג את הנפש, ורק אח"כ "יהא תפוס עד שיבואו עדיו".

מבואר איפוא בהלכה, שאין לעצור אדם עד שיבואו עדים המוכנים להעיד עדות ברורה, ומאותה שעה מותר לעצור את החשוד, עד

לבירור דינו הכולל כמובן חקירה יסודית של העדים, וכל הליכי הדין עד לפסק הדין.

שחרור חשודים עד לבירור משפטם

ומשהגענו בבירורנו עד כה, נברר אגב דרכנו אפשרות שחרור עצור עד לבירור משפטו עפ"י ההלכה. מדברי רש"י שציטטנו לעיל בפירושו על דברי הגמרא בסנהדרין (ע"ח), כתב "חובשים את המכה שלא יברח עד שנראה אם ימות המוכח אם לאו". נמצא שכל המעצר בא רק כדי למנוע בריחתו של העומד לדין מות, אבל אם בטוחים אנו, ונניח באופן תיאורטי שלא יוכל לברוח בשום פנים, יכולים היינו לשחררו בערבות. אך ממקור הדברים במכילתא, נראה טעם אחר, שכך נאמר שם על הפסוק: אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה, שומע אני יתן ערבים ויטייל בשוק, תלמוד-לומר אם יקום והתהלך בחוץ, מגיד שחובשים אותו עד שמרפא עכ"ל המכילתא (משפטים פרשה ו' אות ע"ה). מכאן שאין הטעם כדי שלא יברח, אלא משום שאין זה הוגן שיתן ערבים ויתהלך בשוק בשעה שבית-דין נושאים ונותנים בדינו. וכבר עמד על זה אחד מגדולי הפוסקים בספרד, הריב"ש, רבינו יצחק בר ששת (תלמיד הר"ן ורבינו פרץ הכהן ורבינו חסדאי קרשקש). כידוע היו בתי הדין של ישראל בספרד מוסמכים לדון למיתה את הפושעים שבקהלתם. ולכן היו בקיאים הלכה למעשה בדיני נפשות. והנה נשאל הריב"ש מקהלת ישראל שבטירול (מחוז של אוסטריה), שכנראה גם שם ניתנה רשות ליהודים לדון דיני נפשות, וכך כותב להם הריב"ש, בתשובה סימן רל"ד: "למוקדמי טירול, יושבי על מדין וכו', הגיעני כתבכם עם קונטרס השאלות על ענין האיש ההוא אשר קרא בראש הומיות, ברחובות נתן קולו, ופער פיו לבלי חוק. ושכנגדו טען לפניכם לדון אותו

בדין מסור ומלשין ולחייבו מיתה. ונסתפק לכם בדבר המשפט ספקות, בניתם מהם חמש שאלות וכו', והאריך בהצעת ניתוח עצם דין מוסר ומלשין.

השאלה השלישית, סימן רל"ו, היא כדלהלן:

אם יש רשות לבית-דין להוציא את שמעון המסור מבית האסורין בערבים בטוחים בסך נורא ובקנסות שיהיו הערבים חייבים בכל מה שיהיה המסור חייב אם יתברר הדבר וענין המסירות. וזו התשובה: אין ספק שכל שיש בעובר העבירה חשש חיוב מיתה, שבית-דין חייבים לחבשו ולאסרו בבית-האסורין עד שיתברר להם שאין בדבר חיוב מיתה רק חיוב ממון לבד. ואין נותנין אותו בערבים, שהרי העובר אם יראה שיתחייב בדין מיד יברח, ומה יעשו בית דין לערבים ומה יועילו כי יפגעו בהם, והם לא עשו עבירה. ואם מפני שנתחייבו ונשתעבדו לכך, אין אדם יכול לשעבד עצמו במה שאינו מחוייב, אלא בדבר שבממון אבל לא בחיוב נפש. ועוד שהעובר ילך לו בלי שום עונש, ולא נוכל לקיים בו ובערת הרע מקרבך. ועוד שמי שעבר עבירה שיש בה חשש חיוב מיתה אין ראוי שילך ויטייל בשוק בעוד שבית דין מעיינים ונושאים ונותנים בדינו, וזה ששנינו במכילתא, אם יקום והתהלך בשוק מגיד שחובשים אותו עד שיתרפא. ולכן אם ראו בית דין שיש ממש בדברי התובע, ושם יתברר הדבר שיהיה העובר חייב מיתה או עונש אחר בגופו אין נותנין אותו בערבים, עד כאן לשונו.

למדנו מדברי הריב"ש, שהעצור בעבירה שעלול להתחייב עליה מיתה, או כל עונש גופני אחר, אין משחררים אותו בערבות עד לבירור דינו. ומכאן שבעד כל עבירה אחרת, שחייב עליה ממון משחררים אותו עד בירור הדיון.

עוד למדנו מדברי הריב"ש, שרק "אם ראו בית דין שיש ממש בתביעה", ומכאן שאין לעצור אדם בלא שבית-דין יבדקו את התביעה, וכפי שכבר למדנו לעיל מדברי הירושלמי.

כיצד למנוע מעצר חפים מפשע

נותר לנו עתה לברר, כיצד ניתן לעצור אדם שעבר עבירה קלה יחסית, וכשברור מראש שאין הוא חייב עליה עונשי גוף. לשם כך נשוב לעיקר נושאנו, ונברר את מהותה של משטרה, מתוך דברי רבינו הרמב"ם, וממקורות ההלכה.

וזו לשון הרמב"ם בהלכות סנהדרין פרק א' הלכה א':

מצות עשה של תורה למנות שופטים ושוטרים בכל מדינה ומדינה ובכל פלך ופלך, שנאמר שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך. שופטים אלו הדיינים הקבועים בבית-דין ובעלי דינים באים לפניהם. שוטרים אלו בעלי מקל ורצועה והם עומדים לפני הדיינים המסבבים בשוקים וברחובות ועל החנויות לתקן השערים והמדות ולתקן כל מעוות, וכל מעשיהם על פי הדיינים, וכל שיראו עוות דבר מביאים אותו לבית דין ודנין אותו כפי רשעו, עכ"ל הרמב"ם.

ולשון הרמב"ם טעון ביאור, שבתחילה כתב, שופטים אלו הדיינים הקבועים בבית-הדין ובעלי דינים באים לפניהם. ולכאורה מלת "הקבועים" מיותרת, שכן פשוט הוא שהדיינים קבועים במושב בית-הדין. וגם המשך לשונו טעון ביאור, שכתב: שוטרים אלו בעלי מקל ורצועה, והם עומדים לפני הדיינים המסבבים בשוקים וברחובות וכו'. ולכאורה כונת המלה "המסבבים", מוסב על השוטרים, שהם היו מסבבים בשוקים וברחובות. אם כן צריך היה לכתוב "ומסבבים", כיון שבא לפרש את תפקידם ועבודתם. וכיון שכתב "והם עומדים לפני הדיינים", צריך היה לסיים "ומסבבים בשוקים", שהוא ביאור תפקידם השני.

וארשה לעצמי לומר דרך השערה בלבד, שהיו כנראה שני סוגי דיינים: (א) דיינים הקבועים במושב בית הדין, והם הדיינים בעלי הסמכות הגדולה לפסוק ולהעניש ולחייב ולזכות. (ב) הם דיינים המסבבים בשוקים וברחובות לתקן וכו'. וזה מדויק יפה בדברי הרמב"ם: שוטרים אלו בעלי מקל ורצועה והם עומדים לפני

"הדיינים-המסבבים" בשווקים וברחובות לתקן וכו'. ותפקידם היה להשגיח על סדרי החברה ולמנוע עבירה על החוק בעזרת שוטרים בעלי מקל ורצועה שסייעו בידם. ולהם, היינו לאותם דיינים-מסבבים, היתה סמכות לעצור עבריינים ולהביאם לפני בית הדין הקבוע במושבו, וזה שסיים הרמב"ם "וכל שיראו עוות דבר מביאים אותו לבית-דין ודנים אותו כפי רשעו". ומסתבר שדיינים מסבבים אלה, היו בדרגה נמוכה מאותו בית-דין הקבוע במושבו.

אך מכאן למדנו שזכות המעצר לא ניתנה לשוטרים, אלא לדיינים-שסובבו אתם בשווקים וברחובות, ורק על פיהם נעצרו עבריינים. והטעם בכל זה, מפני שמעצר אדם לשם הבאתו לדין, אינו ראוי שימסר למי שאינו בקי בדינים ויודע היטב עבירה מה היא, או שאינו בקי בדיני הראיות ואינו יודע אם יש מספיק ראיות להעמיד אדם זה לדין. וכיון שהמעצר הוא תחילת דין, לא נמסר דבר זה לשוטרים אלא לדיינים-המסבבים כנ"ל.

הן אמת שלא מצאנו בשום מקום בהלכה שהיו דיינים מסבבים בשווקים וברחובות בליווי שוטרים, וכל האמור לעיל הוא השערה בלבד, מדקדוק לשון הרמב"ם, וכבר יתכן שיש טעות דפוס בדברי הרמב"ם. ולכן, נראה לי יותר לומר, שאותם שוטרים שנמסר בידם תפקיד של שמירת הסדר, עד למעצר אדם, נקראו בשם דיינים. ואף שלא היה תפקידם שיפוט ממש, עצם המעצר הוא כאמור, התחלת שיפוט, ולכן בשם דיינים ייקראו.

ולדברינו אלה, יש לנו כמה הוכחות, הן מפסוקי התורה, והן מדברי רבותינו בהלכה:

(א) נאמר במקרא בעצת יתרו למשה להקמת בתי-דין: ושמט עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות, ושפטו את העם בכל עת (שמות י"ח). וחישבו רבותינו (במסכת סנהדרין י"ח.) את מספרם, "נמצאו דייני ישראל שבעת רבוא ושמונת אלפים ושש מאות". והוא דבר תמוה ביותר שכה רבים היו דייני

ישראל. ולפי פירוש רש"י היו באמת כל אלה דיינים בלבד, שכך פירש בספר דברים על הפסוק, ואקח את ראשי שבטיכם ואתן אותם, שרי אלפים וכו' ושוטרים לשבטיכם, כלומר מחוץ לכל הדיינים מניתי שוטרים. אלא שהגר"א ב"אדרת אליהו" על התורה פירש, ששלשת הראשונים היו ראשים. ואילו שרי עשרות היו שוטרים ודיינים וכו' אעפ"י שהגמרא חושבת אותם לדייני ישראל. ורבים הם המפרשים כהגר"א. והדברים ארוכים בנושא זה, אך לנושאנו די בכך, שכן מצאנו בפירוש, שאותם שוטרים, נקראו בפי רבותינו "דייני ישראל", והתורה כתבה גם עליהם "ושפטו את העם בכל עת".

(ב) מצאנו במדרש תנחומא, שציטטנו בראשית דברינו כלשון הזה: שופטים ושוטרים, שופטים אלו הדיינים. שוטרים אלו הפרנסים שמנהיגים את העדה". ולפי זה לא היו השוטרים סתם בעלי מקל ורצועה, אלא בעלי סמכויות של ממש כמעמדם של פרנסים. והמעין בלשון הרמב"ם בפרק כ"ה מה' סנהדרין, יוכח כי בהלכה שמשו תואר דיין ופרנס בכפיפה אחת, ואכמ"ל.

(ג) והנה הוכחה נוספת לקשר שבין תפקיד השיטור לשיפוט, מדברי הגמרא ביבמות (פ"ו) אמר רב חסדא בתחילה לא היו מעמידים שוטרים אלא מן הלויים שנאמר ושוטרים הלויים לפניכם (דברי הימים ב' י"ט) עכשיו אין מעמידים שוטרים אלא מישראל עכ"ל. שלילת זכות זאת מהלויים הוסברה שם בגמרא כקנס על שלא עלו ארצה בימי עזרא, אבל זה שבתחילה לא היו מעמידים שוטרים אלא מן הלויים צריך ביאור, מה קשר ללויים ולשוטרים. אבל לדברינו נוח, שכן סמכות השוטר גובל עם שיפוט ממש, מכח הסמכות לעצור. וכשם "שמצוה להיות בסנהדרין כהנים ולויים", כמבואר בדברי הרמב"ם (בפ"ב מה' סנהדרין ה"ב ומקורו בספרי שופטים), כך היתה מצוה למנות שוטרים, שאף להם מעמד של דיינים, משבט לוי.

(ד) וראיה גדולה יותר לדברינו, ממשנה במסכת קידושין (ע"ו), "וכל שהוחזקו אבותיו משוטרי הרבים וכו' משיאין לכהונה ואין צריך לבדוק אחריהם". ופירש רש"י שוטרי הרבים, דיינים בעלמא שאינם ממנין עשרים-ושלשה של סנהדרי קטנה. הרי מבואר בפירוש, שהם שוטרים והם דיינים. ודבר זה מפורש בגמרא שם, שהקשתה על המשנה העוסקת בשוטרי הרבים, ורמינהו הכל כשרים לדון וכו', ועיין שם מה שתירצה, ואינו קשור לנושאנו. אך מכאן ראייה ברורה ששוטרי הרבים הם דיינים.

(ה) ועוד ראייה, מגמרא ירושלמי (בבא בתרא פרק ה' הלכה ז'), ששם מסופר בלשון זה: רב, מנייה ריש גלותא אנגרמוס וכו' כלומר מפקח על המדות והשערים עיי"ש. ואלמלא היה תפקיד אנגרמוס, שוטר פשוט, לא היה ריש גלותא ממנה את רב, שהיה גדול בדורו לתפקיד זה.

(ו) והראיה הגדולה ביותר לדברינו, הוא לשון הירושלמי במסכת ברכות (פרק ששי הלכה א'): רבי חגי ורבי ירמיה סלקין לבי חנוותא, קפץ ר' חגי ובירך עליהם, אמר לו ר' ירמיה יאות עבדת שכל המצוות טעונות ברכה ע"כ. ופירש הרב "בעל ספר חרדים" וזו לשונו: "לשון הרמב"ם חייבים ב"ד להעמיד שוטרים בכל מדינה ומדינה וכו'. ור' חגי ור' ירמיה היו מקיימים מצוה זאת. ואפשר שהם היו הממונים המחזירין על החנויות עפ"י הבית-דין. או שהם היו בית-הדין, והיו הולכים לחנויות שיגידו להם הממונים הקבועים שם מי עוות וקנסוהו, והממונים השוטרים יגבו הקנס וכו'. ובירך אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לקדש המדות והמאזנים ולתק השערים".

וזו ראייה גדולה ומכרעת לסברתנו דלעיל, שהשוטרים שהיו מוסמכים לקנוס או לעצור אדם ולהביאו בפני בית-הדין, היו הם עצמם בדרג מסויים של שיפוט, אף כי נמוך מדרג הדיינים הקבועים.

בבית-הדין. וכלשון רש"י שהעתקנו לעיל ממסכת קידושין "דיינים בעלמא", ולא דיינים ממש.

כך הבטיחה ההלכה, שלא ייפגע שום אדם במעצר בלתי צודק, בין בעבירות חמורות, ובין בעבירות קלות כהפקעת שערים ומדות וכדומה, והמוסמכים לעצור אדם היו בדרג דיינים עם השכלה משפטית.

נראה שגם בתנאי זמנינו ניתן ללמוד ממקורותנו הקדומים, ולהפקיד את זכות מעצר אדם בידי שופטים בלבד, כמובן בצורה שלא יפגע הדבר בשלום החברה.